

Terroryści, sabotażyści, szpiegzy przebywający w polskich jednostkach penitencjarnych – rola Służby Więziennej

Andrzej Leńczuk

Autor niezależny

 <https://orcid.org/0009-0009-0719-6599>

Wprowadzenie

Od 2021 r. możemy obserwować w Polsce procesy mające związek ze zmianami w sytuacji międzynarodowej, a w szczególności z wojną w Ukrainie wywołaną przez Rosję i kryzysem migracyjnym na granicy polsko-białoruskiej. Dowiadujemy się o zatrzymaniach na terytorium RP szpiegów, dywersantów, sabotażystów podejmujących różne działania, również dezinformacyjne, w celu wywołania poczucia zagrożenia, strachu i destabilizacji nastrojów społecznych w Polsce. Pożar centrum handlowego przy ulicy Marywilskiej w Warszawie czy aktywność obcych służb wywiadowczych, ukazywana m.in. w komunikatach Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego czy Prokuratury Krajowej, to tylko niewielka część działań określanych mianem hybrydowych lub nawet wojny hybrydowej.

W związku z tym nasuwa się pytanie, czy SW, realizując powierzone jej zadania, jest przygotowana na nowe wyzwania związane z wojną

hybrydową, której wyrazem jest obecność w zakładach karnych i aresztach śledczych szpiegów, sabotażystów i dywersantów. W celu odpowiedzi na to pytanie zostaną przedstawione podstawowe informacje na temat SW oraz zakładów karnych i aresztów śledczych, funkcje, jakie w nim pełnią funkcjonariusze i pracownicy, oraz dane statystyczne dotyczące obecności w zakładach karnych i aresztach śledczych wskazanych sprawców.

Ramy prawne funkcjonowania Służby Więziennej i jej zadania oraz organizacja zakładów karnych i aresztów śledczych – wybrane aspekty

Funkcjonowanie zakładów karnych i aresztów śledczych oraz zadania funkcjonariuszy SW są opisane w wielu aktach prawnych. Najważniejsze z nich to Kodeks karny wykonawczy¹ (dalej: k.k.w.) oraz *Ustawa z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej* (dalej: ustawa o SW)².

Służba Więzienna w przeciwieństwie do Policji, Straży Granicznej czy Państwowej Straży Pożarnej, ale wzorem wielu innych państw, podlega bezpośrednio Ministrowi Sprawiedliwości. Ten model podległości służby ma ponad 100-letnią tradycję z wyjątkiem okresu 1945–1956, kiedy formacja podlegała najpierw Ministerstwu Bezpieczeństwa Publicznego, a od 1954 r. – Ministerstwu Spraw Wewnętrznych.

Służba Więzienna zatrudnia niemal 30 000 funkcjonariuszy i pracowników i jest trzecią pod względem liczebności formacją mundurową w Polsce³. Niezbędnym elementem niemal każdego munduru są stopnie. W SW zachowały one nazewnictwo na wzór wojskowy w czterech korpusach: szeregowych, podoficerów, chorążych, oficerów. Najniższy stopień, od którego rozpoczyna służbę każdy funkcjonariusz, to szeregowy, najwyższy zaś to generał inspektor SW.

Model funkcjonowania SW, obejmujący przypisane jej zadania, zasadę hierarchiczności, jednoosobowe kierownictwo, umundurowanie, stopnie służbowe i wyposażenie w broń palną, sytuuje formację wśród innych grup dyspozycyjnych o charakterze paramilitarnym, pełniących ważną funkcję

¹ *Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy* (t.j. DzU z 2025 r. poz. 911, ze zm.).

² *Ustawa z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej* (t.j. DzU z 2024 r. poz. 1869, ze zm.).

³ Służba Więzienna – o nas, <https://sw.gov.pl/strona/rekrutacja-o-nas> [dostęp: 4 VIII 2025].

w systemie bezpieczeństwa wewnętrznego⁴. Do tej kategorii zalicza się również m.in.: Policję, Straż Graniczną, Państwową Straż Pożarną, Służbę Ochrony Państwa, Agencję Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Straż Ochrony Kolei. Są to jednocześnie formacje, z którymi SW współpracuje. Wydarzenia, do których dochodzi na polskiej granicy od jesieni 2021 r., wywołały potrzebę zacieśnienia współpracy SW ze Strażą Graniczną, a także ABW. Straż Graniczna realizuje część swoich zadań ustawowych w bezpośredniej współpracy z SW. Dotyczy to m.in. realizowanych czynności dochodzeniowo-śledczych i postępowań przygotowawczych w rozumieniu przepisów Kodeksu postępowania karnego⁵ oraz w określonym zakresie wymiany informacji, np. związanych z wykonywaniem czynności konwojowych z udziałem tymczasowo aresztowanych będących w zainteresowaniu Straży Granicznej. Współpraca obu służb mundurowych służy zarówno zapewnieniu bezpieczeństwa jednostek penitencjarnych, jak i bezpieczeństwa obywateli.

Wysiłki SW na rzecz utrzymania porządku i bezpieczeństwa wewnątrz zakładów karnych i aresztów śledczych oraz ochrony społeczeństwa przed przestępcami są także wspierane na zasadach współpracy przez ABW. Obie służby zawarły 27 października 2021 r. *Porozumienie o współpracy naukowo-dydaktycznej w zakresie przeciwdziałania radykalizacji i zagrożeniom terrorystycznym*. Stworzyło to nowe możliwości współdziałania, obejmujące np. organizowanie szkoleń, konferencji, wymianę doświadczeń. Strategicznym celem porozumienia było jednak (...) *przeciwdziałanie radykalizacji, prowadzącej do brutalnego ekstremizmu i terroryzmu w środowisku penitencjarnym oraz wykluczenie ryzyka nawrotu do radykalnej aktywności po opuszczeniu zakładu karnego*. Z tego powodu przedmiotem kooperacji będzie m.in. *analiza przypadków radykalizacji w zakładach karnych w celu ustalenia odpowiednich programów resocjalizacji, deradykalizacji, które będą także sprzyjać skutecznej reintegracji społecznej w okresie postpenitencjarnym*⁶. Komórką organizacyjną ABW, która w tym zakresie odgrywała szczególnie ważną rolę, było Centrum Prewencji Terrorystycznej, a obecnie jest to Wydział Prewencji Zagrożeń Centrum Antyterrorystycznego.

⁴ J. Maciejewski, *Grupy dyspozycyjne. Analiza socjologiczna*, Wrocław 2012, s. 49–53.

⁵ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (t.j. DzU z 2025 r. poz. 46, ze zm.).

⁶ *Współpraca ABW i SW w zakresie prewencji terrorystycznej*, Terrorism Prevention, <https://tpcoe.gov.pl/cpt/wydarzenia/1912,Wspolpraca-ABW-i-SW-w-zakresie-prewencji-terrorystycznej.html> [dostęp: 5 VIII 2025].

Podstawowymi jednostkami organizacyjnymi więziennictwa są zakłady karne i areszty śledcze podległe Ministrowi Sprawiedliwości⁷, który w drodze zarządzenia tworzy i znosi zakłady karne oraz przekształca je w areszty śledcze, z uwzględnieniem istniejących potrzeb. Zakładem karnym bądź aresztem śledczym kieruje dyrektor. Inni funkcjonariusze i pracownicy zakładu karnego oraz inne osoby w zakresie swoich obowiązków w związku z organizacją pracy czy różnego rodzaju zajęć są natomiast przełożonymi skazanego⁸.

Fundamentalnym warunkiem prawidłowego funkcjonowania jednostki penitencjarnej w rozumieniu zapewnienia bezpieczeństwa oraz realizacji celów wykonywania kary pozbawienia wolności i tymczasowego aresztowania, a także ochrony społeczeństwa przed sprawcami przestępstw, jest zapewnienie porządku i dyscypliny w zakładzie karnym czy areszcie śledczym⁹. Powinno się to odbywać z zachowaniem zasad określonych w art. 4 § 1 k.k.w. oraz w innych przepisach dotyczących traktowania osadzonych, zawartych np. w ustawie o SW. W art. 2 ust. 2 tej ustawy są wymienione zadania formacji, do których należą m.in.:

- prowadzenie oddziaływań penitencjarnych i resocjalizacyjnych wobec skazanych na karę pozbawienia wolności,
- wykonywanie tymczasowego aresztowania w sposób zabezpieczający prawidłowy tok postępowania karnego o przestępstwo lub przestępstwo skarbowe,
- zapewnienie skazanym i tymczasowo aresztowanym przestrzegania ich praw, a zwłaszcza humanitarnych warunków bytowych, poszanowania godności, opieki zdrowotnej i religijnej,
- humanitarne traktowanie osób pozbawionych wolności,
- ochrona społeczeństwa przed sprawcami przestępstw lub przestępstw skarbowych osadzonymi w zakładach karnych i aresztach śledczych,
- zapewnienie w zakładach karnych i aresztach śledczych porządku i bezpieczeństwa,
- prowadzenie Centralnej Bazy Danych Osób Pozbawionych Wolności.

W Polsce funkcjonuje 171 jednostek penitencjarnych, w tym: 64 zakłady karne, 39 aresztów śledczych oraz 68 oddziałów zewnętrznych zakładów karnych lub aresztów śledczych, z których część posiada tzw. oddziały

⁷ Artykuł 68 i 208 k.k.w.

⁸ Artykuł 72 § 1 i 2, 208 § 4 k.k.w.

⁹ Artykuł 73 § 1 k.k.w.

aresztowe¹⁰. W k.k.w. wymieniono cztery rodzaje zakładów karnych dla skazanych¹¹: dla młodocianych, odbywających karę po raz pierwszy, recydywistów penitencjarnych oraz odbywających karę aresztu wojskowego. Mogą one być one organizowane jako zakłady karne: zamknięte, półotwarte i otwarte¹². Poszczególne typy zakładów różnią się (...) w szczególności stopniem zabezpieczenia, izolacji skazanych oraz wynikającymi z tego ich obowiązkami i uprawnieniami w zakresie poruszania się w zakładzie i poza jego obrębem¹³.

Penitencjarna mapa Polski obrazuje lokalizacje zakładów karnych, aresztów śledczych oraz oddziałów zewnętrznych (rysunek 1):

Rysunek 1. Lokalizacja zakładów karnych, aresztów śledczych oraz oddziałów zewnętrznych w Polsce.

Źródło: dane pochodzące z Biura Ewidencji Centralnego Zarządu Służby Więziennej.

¹⁰ Dane pochodzą z Biura Ewidencji Centralnego Zarządu Służby Więziennej.

¹¹ Artykuł 69 k.k.w.

¹² Artykuł 70 § 1 k.k.w.

¹³ Artykuł 70 § 2 k.k.w.

Według stanu na 30 czerwca 2025 r. w polskich więzieniach przebywało 70 214 osób pozbawionych wolności, w tym: 61 409 skazanych, 7642 tymczasowo aresztowanych oraz 1163 ukaranych¹⁴. Zaludnienie, czyli liczba osadzonych przebywających w jednostkach penitencjarnych, na poziomie 70 000 osób to ok. 84% możliwości systemu. W populacji osadzonych, tj. skazanych, tymczasowo aresztowanych w polskich jednostkach penitencjarnych, zdecydowanie dominują mężczyźni – jest ich 66 465, tj. 94,6% ogółu. Kobiety stanowią ok. 5,4% tej populacji (3749).

Nowe rodzaje zagrożeń bezpieczeństwa państwa – działania hybrydowe

Od 2021 r. Polska jest szczególnie narażona na różnego rodzaju działania bezpośrednio godzące w bezpieczeństwo państwa i jego obywateli, a znaczna ich część przybiera charakter działań hybrydowych, czego przykładem stał się kryzys migracyjny. Dnia 2 września 2021 r. Prezydent RP na wniosek Rady Ministrów wprowadził 30-dniowy stan wyjątkowy na obszarze części województwa podlaskiego oraz części województwa lubelskiego¹⁵. W projekcie uchwały Rady Ministrów o skierowaniu do Prezydenta RP wniosku o wprowadzenie stanu wyjątkowego na tych obszarach czytamy, że: (...) *wyjątkowy charakter oraz nadzwyczajna skala presji migracyjnej na granicy polsko-białoruskiej mają swoje źródło w zamierzonych i zaplanowanych działaniach służb białoruskich, ukierunkowanych na destabilizację sytuacji na granicy z Polską oraz innymi państwami członkowskimi Unii Europejskiej, tj. Litwą i Łotwą. Przedmiotowe działania przybierają postać „wojny hybrydowej” prowadzonej przez białoruski reżim*¹⁶.

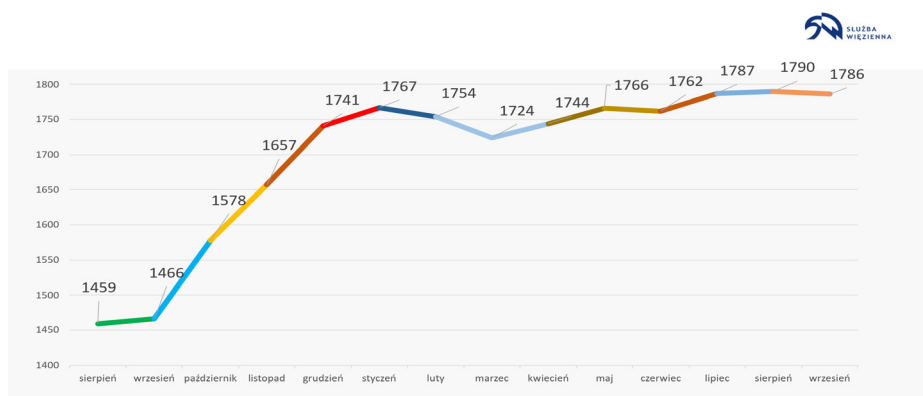
¹⁴ CZSW BIS – statystyka miesięczna – czerwiec 2025. Dane statystyczne są dostępne na stronie: <https://www.sw.gov.pl/strona/statystyka>.

¹⁵ *Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 września 2021 r. w sprawie wprowadzenia stanu wyjątkowego na obszarze części województwa podlaskiego oraz części województwa lubelskiego* (DzU z 2021 r. poz. 1612).

¹⁶ *Projekt uchwały Rady Ministrów o skierowaniu do Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej wniosku o wprowadzenie stanu wyjątkowego na obszarze części województwa podlaskiego oraz części województwa lubelskiego*, Serwis Rzeczypospolitej Polskiej, 31 VIII 2021 r., <https://www.gov.pl/web/premier/projekt-uchwaly-rady-ministrow-o-skierowaniu-do-prezydenta-rzeczypospolitej-polskiej-wniosku-o-wprowadzenie-stanu-wyjatkowego-na-obszarze-czesci-wojewodztwa-podlaskiego-oraz-czesci-wojewodztwa-lubelskiego> [dostęp: 7 VIII 2025].

Naruszenia bezpieczeństwa polskiej granicy miały nowy charakter i polegały nie tylko na próbach nielegalnego przekroczenia granicy przez tysiące osób różnych narodowości, lecz także na konieczności fizycznej obrony przed grupami imigrantów, którzy niszczyli zabezpieczenia i atakowali funkcjonariuszy Straży Granicznej, Policji, żołnierzy. Skala tych naruszeń była wcześniej niespotykana, co odzwierciedlają dane statystyczne Straży Granicznej. Wystarczy wspomnieć, że o ile w 2020 r. odnotowano 129 przekroczeń granicy państwowej wbrew przepisom na odcinku z Białorusią, to w 2021 r. było ich już 39 697¹⁷.

Kryzys migracyjny spowodował wzrost liczby przestępstw polegających na nielegalnym przekroczeniu granicy RP (art. 264 § 2 Kodeksu karnego, k.k.), pomocy w organizacji takiego procederu (art. 264 § 3 k.k.) oraz czerpaniu korzyści materialnych z tego tytułu (art. 264a § 1 k.k.). Efektem działania służb i prokuratury było zastosowanie wobec niektórych podejrzanych o popełnienie takich czynów środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztu. Okres od września do grudnia 2021 r. był czasem wzrostu liczby cudzoziemców przebywających w zakładach karnych i aresztach śledczych (wykres 1)¹⁸.

Wykres 1. Cudzoziemcy w polskich jednostkach penitencjarnych w okresie sierpień 2021 r. – wrzesień 2022 r.

Źródło: dane pochodzące z Biura Ewidencji Centralnego Zarządu Służby Więziennej.

¹⁷ E. Szczepańska, *Nielegalne przekroczenia granicy z Białorusią w 2021 r.*, Straż Graniczna, 12 I 2022 r., <https://www.strazgraniczna.pl/pl/aktualnosci/9689,Nielegalne-przekroczenia-granicy-z-Bialorusia-w-2021-r.html> [dostęp: 7 VIII 2025].

¹⁸ Służba Więzienna – statystyka, <https://www.sw.gov.pl/strona/Statystyka> [dostęp: 12 VIII 2025].

Dalszy, nieznaczny wzrost liczby cudzoziemców w polskich więzieniach nastąpił po pełnoskalowym zaatakowaniu Ukrainy przez Rosję w lutym 2022 r. Należy podkreślić, że niektóre osoby zatrzymywane w tym czasie przez polskie służby były wcześniej poszukiwane czerwoną notą Interpolu w związku z podejrzeniem o przynależność do organizacji terrorystycznych w państwach pochodzenia oraz o prowadzenie takiej działalności. Ich obecność wymaga od funkcjonariuszy SW stałych działań o charakterze profilaktycznym, ukierunkowanych na rozpoznanie atmosfery oraz zachowań mogących stanowić zagrożenie bezpieczeństwa w zakładzie karnym. Jest to szczególnie ważne w odniesieniu do tymczasowo aresztowanych, którzy w krajach pochodzenia lub innych organizowali zamachy terrorystyczne lub należeli do Państwa Islamskiego. Ważnym aspektem pozostaje również konieczność przeciwdziałania demoralizacji oraz radykalizacji w więzieniu. Trzeba także pamiętać, że więźniowie lub byli więźniowie pozostają w zainteresowaniu rosyjskich służb wywiadowczych jako potencjalni „agenci jednorazowego użytku”, wykorzystywani do przeprowadzania ataków hybrydowych. Raport Międzynarodowego Centrum ds. Zwalczania Terroryzmu (The International Centre for Counter-Terrorism, ICCT) i GLOBSEC wskazuje, że od 2022 r. na terenie Europy doszło do 110 ataków o charakterze hybrydowym powiązanych z Rosją. Służby zidentyfikowały 131 osób mieszkających w Europie i zaangażowanych w takie działania, z których co najmniej 35 miało wcześniej kontakt z przestępczością. Jednocześnie autorzy raportu podkreślają, że więzienia zarówno w Rosji, jak i za granicą pozostają miejscem rekrutacji przestępców, najczęściej młodych mężczyzn (ok. 30 lat), pozostających w trudnej sytuacji materialnej do przeprowadzania aktów sabotażu¹⁹.

Sytuacja na granicy polsko-białoruskiej wciąż jest bardzo trudna, o czym świadczą informacje prezentowane przez Podlaski Oddział Straży Granicznej²⁰. Tylko w okresie lipiec – sierpień 2025 r. niemal każdej doby dochodziło do licznych prób nielegalnego przekraczania granicy. Przykładowo, 1 lipca – było 100 prób; 4–6 lipca – 170; 10 lipca – 100; 16 lipca – 210; 18–20 lipca – 340; 25 lipca – 170; 6–7 sierpnia – 280; 12 sierpnia – 170; 13 sierpnia – 130. Do 14 sierpnia 2025 r. Podlaski Oddział Straży Granicznej

¹⁹ *Russia's Crime-Terror Nexus. Criminality as a Tool of Hybrid Warfare in Europe*, https://www.globsec.org/sites/default/files/2025-10/Russia%20Crime%20Terror%20Nexus_Criminality%20as%20a%20Tool_0.pdf, s. 24–31 [dostęp: 10 X 2025].

²⁰ Straż Graniczna – aktualności, <https://www.podlaski.strazgraniczna.pl/pod/aktualnosci/>.

odnotował 19 500 prób nielegalnego przekroczenia granicy na odcinku polsko-białoruskim²¹.

Wspólną cechą większości tego typu zdarzeń jest ich agresywny charakter. Cudzoziemcy, aby dostać się do Polski, często niszczą barierę techniczną za pomocą różnych narzędzi, wykonują podkopy²², rzucają kamieniami, izolatorami energetycznymi, konarami i kolcami z drutu kolczastego, szklanymi butelkami wypełnionymi piaskiem, kijami zakończonymi ostrym narzędziem w strzegących bezpieczeństwa granicy. W ten sposób niszczą graniczną infrastrukturę techniczną, samochody Straży Granicznej, a co najważniejsze, stwarzają realne i bezpośrednie zagrożenie dla zdrowia i życia funkcjonariuszy i żołnierzy. Tragicznym skutkiem takich działań było zdarzenie z 28 maja 2024 r. kiedy to szer. Mateusz Sitek podczas pełnienia służby został ugodzony nożem przez cudzoziemca próbującego sforsować zabezpieczenia graniczne i po kilku dniach, mimo starań lekarzy, zmarł²³. Polskie służby szybko ustaliły wizerunek sprawcy i jego pochodzenie. Jednak jego ujęcie nie było możliwe także dlatego, że strona białoruska mimo wystosowanej noty protestacyjnej nie podjęła faktycznej współpracy.

Pomimo wysiłków służb niektórym cudzoziemcom udaje się nielegalnie przekroczyć granicę i są zatrzymywani już na terytorium RP. Podlaski Oddział Straży Granicznej informuje o zatrzymaniach obywateli m.in. Sudanu, Jemenu, Kamerunu, Etiopii, Afganistanu, Indii, Erytrei, Somalii, Bangladeszu i Egiptu. Zatrzymywane są także osoby pomagające w nielegalnym przekroczeniu granicy i organizujące je, wśród których są Ukraińcy, Białorusini, Łotysze, Polacy. Tylko od 1 stycznia do 7 lipca 2025 r. funkcjonariusze Podlaskiego Oddziału Straży Granicznej zatrzymali 95 organizatorów nielegalnego przekroczenia polsko-białoruskiej granicy oraz pomocników w tym przedsięwzięciu²⁴, z których część zapewne usłyszała zarzuty karne

²¹ M. Bura, *Na polsko-białoruskiej granicy*, Podlaski Oddział Straży Granicznej, 14 VIII 2025 r., <https://www.podlaski.strazgraniczna.pl/pod/aktualnosci/67321,Na-polsko-bialoruskiej-granicy.html> [dostęp: 18 VIII 2025].

²² M. Bura, *Podkopem (NIE) do Polski*, Podlaski Oddział Straży Granicznej, 10 VII 2025 r., <https://www.podlaski.strazgraniczna.pl/pod/aktualnosci/66897,Podkopem-NIE-do-Polski.html> [dostęp: 18 VIII 2025].

²³ *Ostatnie pożegnanie śp. szer. Mateusza Siteka*, 1. Warszawska Brygada Pancerna, <https://www.wojsko-polskie.pl/1bpanc/articles/aktualnosci-w/ostatnie-pozegnanie-sp-szer-mateusza-sitka> [dostęp: 18 VIII 2025].

²⁴ K. Zdanowicz, *W bagażniku na zachód Europy*, Podlaski Oddział Straży Granicznej, 8 VII 2025 r., <https://www.podlaski.strazgraniczna.pl/pod/aktualnosci/66859,W-bagazniku-na-zachod-Europy.html> [dostęp: 18 VIII 2025].

skutkujące zastosowaniem aresztu tymczasowego. Warto wspomnieć o trudnościach, z jakimi zmagają się w takich sytuacjach funkcjonariusze SW, takich jak problem z porozumiewaniem się wynikający z nieznamomości języka angielskiego przez aresztowanych oraz ich specyfika kulturowa i religijna.

Innym przykładem zdarzeń niepokojących wielu polskich obywateli są pożary. W przypadku gdy powstają one w wyniku działań człowieka, najprawdopodobniej dochodzi do przestępstwa²⁵, które może być umyślne, tzn. sprawca chce podjąć i podejmuje działania zabronione albo przewiduje możliwość ich podjęcia i godzi się na to, albo nieumyślne, gdy sprawca nie ma zamiaru popełnić czynu zabronionego, ale dochodzi do niego wskutek nieostrożności sprawcy²⁶.

Jeszcze inne okoliczności zachodzą, gdy:

- a) sprawca lub sprawcy działając, biorąc udział w działalności obcego wywiadu albo działając na jego rzecz, dokonują dywersji, sabotażu lub dopuszczają się przestępstwa o charakterze terrorystycznym,
- b) sprawca lub sprawcy, działając w zorganizowanej grupie o charakterze zbrojnym, popełniają przestępstwa o charakterze terrorystycznym²⁷.

Takim zaplanowanym działaniem był pożar z 12 maja 2024 r. w Centrum Handlowym przy ulicy Marywilskiej 44 w Warszawie. Jak wynika z komunikatu Prokuratury Krajowej z 12 maja 2025 r., podpalenie było wynikiem zlecenia wywiadu Federacji Rosyjskiej. W śledztwie ustalono, że obywatel Ukrainy otrzymał od innego obywatela Ukrainy przebywającego w Rosji polecenie nagrania pożaru oraz akcji ratunkowej. W poleceniu była wskazana godzina, o której wybuchnie pożar²⁸.

Ponadto ustalono, że dwóch obywateli Ukrainy zaangażowanych w wywołanie i dokumentowanie pożaru w CH Marywilska 44 wspólnie z dwoma innymi osobami zaplanowało i przeprowadziło za pomocą urządzeń zapalających w nocy z 8 na 9 maja 2024 r. pożar sklepu wielkopowierzchniowego IKEA w Wilnie.

²⁵ Artykuł 163 § 1 pkt 1 k.k.

²⁶ Artykuł 9 k.k.

²⁷ Artykuł 258 § 2 k.k.

²⁸ *Zarzuty w związku z pożarem hali przy ul. Marywilskiej 44*, Prokuratura Krajowa, 12 V 2025 r., <https://www.gov.pl/web/prokuratura-krajowa/zarzuty-m44> [dostęp: 25 VIII 2025].

W ramach tego samego śledztwa są badane okoliczności pożaru marketu budowlanego w Warszawie, do którego doszło 12 kwietnia 2024 r. Z ustaleń prokuratury wynika, że zdarzenie stanowiło skutek umyślnego działania, a sprawcą był obywatel Białorusi. 31 stycznia 2024 r. funkcjonariusze ABW zatrzymali we Wrocławiu obywatela Ukrainy. Działał on w zorganizowanej grupie przestępczej i na zlecenie rosyjskich służb wywiadowczych przygotowywał się do podjęcia działań dywersyjnych i sabotażowych, polegających na podpaleniu obiektów na terenie Wrocławia, które znajdowały się w bliskiej odległości od elementów infrastruktury o znaczeniu strategicznym²⁹. Jak się okazało, 51-letni Ukrainiec (...) *za 4 tysiące dolarów na zlecenie rosyjskich służb miał przygotowywać się do podpalenia centrum farb przy ul. Kwidzińskiej na Kowalach we Wrocławiu. Działał ono przy fabryce farb należącej do amerykańskiego giganta w tej dziedzinie, jednej z 500 największych amerykańskich firm pod względem przychodów*³⁰. Natomiast 23 maja 2024 r. funkcjonariusze ABW zatrzymali Polaka i dwóch Białorusinów podejrzewanych o dokonywanie podpalen obiektów w różnych częściach kraju i działających na zlecenie rosyjskich służb specjalnych³¹.

O skali zagrożenia związanego z działaniami hybrydowymi świadczą również informacje o zatrzymywaniu na terytorium RP osób prowadzących działalnością szpiegowską, sabotażową, terrorystyczną lub inną godzącą bezpośrednio w bezpieczeństwo Polski, prowadzoną na zlecenie obcych służb wywiadowczych. Analizując informacje przekazywane przez ABW w okresie od 1 stycznia 2024 r. do 30 czerwca 2025 r., można znaleźć wiele przykładów świadczących o skuteczności polskich służb w wykrywaniu tego rodzaju zagrożeń. Oto niektóre z nich³²:

- 9 września 2024 r. – zatrzymanie obywatelki Białorusi pod zarzutem szpiegostwa na rzecz białoruskiej służby specjalnej – Komitetu Bezpieczeństwa Państwowego Republiki Białorusi,

²⁹ Funkcjonariusze Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego zatrzymali mężczyznę działającego na zlecenie rosyjskich służb wywiadowczych, Serwis Rzeczypospolitej Polskiej, 15 II 2024 r., <https://www.gov.pl/web/sluzby-specjalne/funkcjonariusze-agencji-bezpieczenstwa-wewnetrznego-zatrzymali-mezczyzyna-dzialajacego-na-zlecenie-rosyjskich-sluzb-wywiadowczych> [dostęp: 25 VIII 2025].

³⁰ *Ukrainiec, który na zlecenie Rosji miał wywołać pożar we Wrocławiu idzie do więzienia. Sąd: „motał i kłamał”*, tuWroclaw.com, 21 II 2025 r., <https://tuwroclaw.com/arttykul/ukrainiec-ktory-na-n1507326> [dostęp: 25 VIII 2025].

³¹ *Komunikat*, ABW, 29 V 2024 r., <https://www.abw.gov.pl/pl/informacje/2501,Komunikat.html> [dostęp: 25 VIII 2025].

³² ABW – informacje, <https://www.abw.gov.pl/pl/informacje>.

- 6 lutego 2024 r. – skierowanie do sądu aktu oskarżenia przeciwko obywatelowi RP podejrzanego o szpiegostwo na rzecz rosyjskich służb specjalnych,
- 19 kwietnia 2024 r. – zatrzymanie obywatela RP podejrzanego o zgłoszenie gotowości do współpracy z rosyjskimi służbami specjalnymi,
- 16 maja 2024 r. – skazanie przez Sąd Okręgowy w Świdnicy obywatela RP na karę 2 lat pozbawienia wolności za udział w zorganizowanej grupie przestępczej o charakterze terrorystycznym oraz planowanie przeprowadzenia zamachu terrorystycznego z wykorzystaniem materiałów wybuchowych – w celu poważnego zastraszenia wielu osób i spowodowania zdarzenia zagrażającego życiu lub zdrowiu wielu osób albo mieniu wielkich rozmiarów,
- 13 listopada 2024 r. – zatrzymanie obywatela Białorusi działającego na zlecenie obcych służb specjalnych, podejrzanego o usiłowanie dokonania podpalenia obiektu zlokalizowanego w Gdańsku,
- 1 kwietnia 2025 r. – zatrzymanie obywatela Ukrainy działającego na rzecz rosyjskiego wywiadu.

Częściowe podsumowanie działań ABW związanych z wykrywaniem zagrożeń wynikających z działań hybrydowych inicjowanych i koordynowanych przez rosyjskie służby specjalne i przeciwdziałaniem tym zagrożeniom, przedstawienie metod działania oraz sposobów rekrutacji do zadań dywersyjnych znajduje się w komunikacie z 25 października 2024 r.³³ Interesujących informacji o niekonwencjonalnych sposobach werbowania osób do prowadzenia działalności o charakterze szpiegowskim i sabotażowym dostarcza także reportaż pt. *Rabota w Polsce*³⁴.

Opisane działania hybrydowe inspirowane przez obce służby wywiadowcze, najczęściej rosyjskie i białoruskie, mają służyć destabilizacji organów państwa, wywołaniu wśród obywateli poczucia zagrożenia i polaryzacji społeczeństwa, podsycaniu konfliktów narodowościowych, osłabieniu wspólnoty narodowej i kwestionowaniu międzynarodowych sojuszy. Do przeprowadzania ataków często są wykorzystywane przypadkowe osoby działające z chęci zysku. Przedstawione zdarzenia mają wprost przestępczy

³³ Komunikat dotyczący działalności dywersyjnej FR, ABW, 25 X 2024 r., <https://www.abw.gov.pl/pl/informacje/2569,Komunikat-dotyczacy-dzialalnosci-dywersyjnej-FR.html> [dostęp: 25 VIII 2025].

³⁴ Jak działają rosyjscy szpiegowie w Polsce?, „Rabota w Polsce” – reportaż Piotra Świerczka, YouTube, 12 IX 2025 r., https://www.youtube.com/watch?v=44O7Y_yMXGk [dostęp: 12 IX 2025].

charakter, niosą ze sobą bezpośrednie zagrożenie życia i zdrowia obywateli, godzą w bezpieczeństwo i interesy RP oraz są zagrożone wysoką karą, najczęściej na czas nie krótszy niż 5 lat albo karą dożywotniego pozbawienia wolności.

Szpiegowie, sabotażyści i terroryści w polskich więzieniach – dane statystyczne

W każdym przypadku, gdy sąd stosuje najsurowszy środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania, podejrzani o prowadzenie działalności szpiegowskiej, dywersyjnej lub o charakterze terrorystycznym są umieszczani w aresztach śledczych lub wyznaczonych oddziałach tzw. aresztowych zakładów karnych. Kwalifikacją prawną stosowaną najczęściej wobec tymczasowo aresztowanych, a później skazanych, jest podejrzenie popełnienia przestępstw określonych w art. 130 § 19 k.k. (udział w działalności na rzecz obcego wywiadu) oraz art. 258 § 2 k.k. (udział w zorganizowanej grupie o charakterze zbrojnym mającej na celu popełnienie przestępstwa lub przestępstwa skarbowego o charakterze terrorystycznym). Często, uwzględniając charakter czynów, kwalifikacja prawna łącznie obejmuje wskazane artykuły, a także art. 255a § 2 k.k. (udział w szkoleniu mogącym umożliwić popełnienie przestępstwa o charakterze terrorystycznym lub samodzielnie zapoznavanie się z treściami, które mogą umożliwić popełnienie takiego przestępstwa).

Zgodnie z informacjami statystycznymi przekazanymi autorowi przez Centralny Zarząd Służby Więziennej według stanu na 30 czerwca 2025 r. w polskich zakładach karnych i aresztach śledczych w związku z popełnieniem czynów określonych w art. 130 § 1–9 k.k. przebywało ogółem 34 osadzonych. Spośród wskazanej grupy 18 osób ma status skazanych i 16 – tymczasowo aresztowanych. Wśród skazanych najwięcej było obywateli Ukrainy – 10, a następnie Białorusi – 4, Rosji – 3, Kanady – 1. Wśród tymczasowo aresztowanych także dominowali obywatele Ukrainy – 4, a następnie Polski – 4, Rosji – 4 (w tym 1 kobieta), Białorusi – 3, Litwy – 1.

W badanej grupie zarzut popełnienia przestępstwa szpiegostwa określony w art. 130 § 1 k.k. został przedstawiony łącznie 23 osobom, z których 18 miało status skazanych, a 5 – tymczasowo aresztowanych. Wśród skazanych dominowali Ukraińcy – 10, następnie Białorusini – 4, Rosjanie – 3

i 1 obywatel Kanady. Wśród tymczasowo aresztowanych zarzuty usłyszało 3 Ukraińców, 1 Polak i 1 Rosjanin.

Zarzut popełnienia przestępstwa szpiegostwa określony w art. 130 § 2 k.k. został przedstawiony 6 osobom, z których każda ma status tymczasowo aresztowanej, w tym 2 Polaków, 2 osoby z Rosji (w tym kobieta) oraz 1 osoba z Białorusi i 1 z Litwy. Zarzut zgłoszenia gotowości do działania na rzecz obcego wywiadu przeciwko RP określony w art. 130 § 3 usłyszało 2 tymczasowo aresztowanych. Są to obywatele Polski i Białorusi. Natomiast zarzut podejrzenia popełnienia przestępstwa określonego w art. 130 § 7 polegającego na braniu udziału w działalności obcego wywiadu albo działania na jego rzecz, dokonywaniu dywersji, sabotażu lub dopuszczenia się przestępstwa o charakterze terrorystycznym usłyszało 2 Białorusinów, 1 Rosjanin i 1 Ukrainiec.

Z udostępnionych informacji wynika także, że w areszcie śledczym jako tymczasowo aresztowany przebywa obywatel Ukrainy, któremu postawiono zarzut z art. 255a § 2 k.k.

Wszyscy tymczasowo aresztowani i skazani przebywają w aresztach śledczych i zakładach karnych typu zamkniętego³⁵, czyli jednostkach penitencjarnych, w których istnieje wysoki poziom zabezpieczeń techniczno-ochronnych. Wspomniana wcześniej grupa 35 osób skazanych i tymczasowo aresztowanych w związku z czynami określonymi w art. 130 § 1–9 oraz art. 255a § 2 k.k. wymaga od funkcjonariuszy SW zwiększonego nadzoru i szczególnie starannego planowania oddziaływań penitencjarnych oraz przedsięwzięć ochronnych, z uwzględnieniem wymogów porządku i dyscypliny będących podstawą bezpieczeństwa zakładu karnego czy aresztu śledczego. Przemawia za tym charakter przestępstw, okoliczności i motywacje ich popełniania, zagrożenie wysoką karą, cechy osobowości osadzonych diagnozowane przez personel więzienny już w początkowym okresie izolacji oraz posiadane przynajmniej w części przypadków umiejętności mogące stanowić zagrożenie dla bezpieczeństwa jednostki penitencjarnej.

Należy podkreślić, że 13 osób z tej grupy, tj. 37%, zostało zakwalifikowanych do kategorii osób stwarzających poważne zagrożenie społeczne albo poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa zakładu. W związku z tym są one kierowane do odpowiednich oddziałów dla tzw. więźniów niebezpiecznych, w których zapewnia się wzmożoną ochronę społeczeństwa i bezpieczeństwo zakładu karnego. Oznacza to, że administracja więzienna uznała

³⁵ Artykuł 88 § 3 k.k.w.

te osoby za stwarzające poważne zagrożenie społeczne albo poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa zakładu w rozumieniu przepisów art. 88a § 1 k.k.w. Zakwalifikowanie do tej kategorii wiąże się z wieloma ograniczeniami i najwyższym poziomem reżimu więziennego, rozumianego jako zakres przyznanych uprawnień i przede wszystkim nałożonych obowiązków przewidzianych w polskim prawie³⁶. W tym samym czasie we wszystkich oddziałach dla osadzonych stwarzających poważne zagrożenie społeczne albo poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa zakładu przebywało łącznie 141 skazanych i tymczasowo aresztowanych.

Według stanu na 31 lipca 2025 r. w związku z popełnieniem przestępstwa określonego w art. 258 § 2 z wyłączeniem czynów określonych w art. 130 k.k. we wszystkich jednostkach penitencjarnych przebywało 239 osób. W tej grupie znajduje się 185 skazanych, w tym 4 kobiety, oraz 54 tymczasowo aresztowanych, w tym 3 kobiety. Zdecydowana większość pozostaje w zakładach karnych typu zamkniętego – 216, w tym 7 osób zostało zakwalifikowanych jako tzw. więźniowie niebezpieczni.

W grupie skazanych zdecydowanie dominują Polacy – 181, w tym 3 kobiety. Są wśród nich również obywatele Łotwy – 2, Ukrainy – 1, Armenii – 1 (kobieta). Także wśród tymczasowo aresztowanych większość stanowią Polacy – 42, w tym 3 kobiety. Następnie są to obywatele Ukrainy – 7, Litwy – 2, Czech – 1, Armenii – 1, Tadżykistanu – 1. W analizowanej grupie ogółem dominują Polacy – 223 osoby. Obywateli Ukrainy jest 8, Litwy – 2, Łotwy – 2, Armenii – 2, Czech – 1, Tadżykistanu – 1.

Ponieważ przestępstwo określone w art. 258 § 2 k.k. może mieć charakter zarówno typowo kryminalny, jak i terrorystyczny, trudno jest jednoznacznie wskazać na podstawie danych statystycznych, ilu skazanych i tymczasowo aresztowanych spośród przebywających w jednostkach penitencjarnych dopuściło się czynów o charakterze terrorystycznym. Wyodrębnienie tej kategorii wymaga przeprowadzenia dodatkowych analiz.

Już teraz można prognozować, że licząca 35 osób grupa szpiegów, dywersantów i sabotażystów o różnym statusie prawnym się zwiększy, ponieważ wiele śledztw ma – jak to określają prokuratorzy – charakter rozwojowy, a aktywność obcych wywiadów jest nadal wysoka, mimo sukcesów polskich służb w wykrywaniu tego typu zagrożeń. Przykładem jest informacja zamieszczona 1 sierpnia 2025 r. na platformie X przez ministra koordynatora służb specjalnych o zatrzymaniu przez ABW obywatela

³⁶ Artykuł 88b i 88c k.k.w.

jednego z państw azjatyckich, który będąc kadrowym oficerem wywiadu wojskowego, (...) *prowadził działalność wywiadowczą godzącą w bezpieczeństwo RP i wojskowych struktur sojuszniczych. Prokuratura Krajowa przedstawiła mu zarzuty i 1 sierpnia 2025 r. podejrzany został decyzją sądu aresztowany na 3 miesiące*³⁷.

Dowodzi tego także komunikat ABW z 14 sierpnia 2025 r. o zatrzymaniu 17-letniego obywatela Ukrainy, któremu prokuratura postawiła zarzuty popełnienia wielu przestępstw, w tym określonych w art. 130 § 7 k.k. (działalność sabotażowa na zlecenie obcej służby specjalnej), a sąd zastosował wobec niego tymczasowe aresztowanie na 3 miesiące³⁸.

Szczególnie ważna z perspektywy funkcjonariuszy SW jest jak największa wiedza o osobie doprowadzonej do aresztu, w tym dotycząca faktycznej tożsamości oraz motywacji do popełnienia przestępstw określonych w art. 130 § 1–9 czy art. 255a § 2 k.k. Działania przestępcze mogą mieć różne podłoże, tzn. być bezpośrednio konsekwencją wykonywanej profesji szpiega, agenta, lub np. ekonomiczne, wynikające z szantażu, narodowościowe, religijne. Wiedza w tym zakresie stanowi dla funkcjonariuszy jedną z przesłanek planowania przedsięwzięć penitencjarno-ochronnych związanych np. z podjęciem decyzji o osadzeniu w konkretnej jednostce penitencjarnej, oddziale, celi pojedynczej lub wieloosobowej, doboru współosadzonych czy objęcia monitoringiem³⁹. Równie ważne, zwłaszcza w perspektywie bezpieczeństwa zakładu karnego czy aresztu śledczego, są informacje dotyczące odbytych szkoleń czy posiadanych umiejętności ułatwiających prowadzenie działalności szpiegowskiej czy sabotażowej. Mogą one bowiem być wykorzystywane w czasie pobytu w izolacji np. w celu podjęcia próby ucieczki lub wywołania zagrożenia. Podobne znaczenie mają informacje o osobach, z którymi skazany czy tymczasowo aresztowany zamierza utrzymywać lub utrzymuje kontakt telefoniczny, korespondencyjny, w formie widzeń na terenie więzienia czy udzielanego wsparcia materialnego. Pozyskiwanie rzetelnej wiedzy z zachowaniem wszelkich procedur bezpieczeństwa odbywa się w drodze współpracy SW z innymi

³⁷ Tomasz Siemoniak, (@TomaszSiemoniak) wpis na portalu X, 1 VIII 2025 r., https://x.com/TomaszSiemoniak/status/1951279798526890013?ref_src=twsrc%5Etfw%7Ctwcamp%5Etweetembed%7Ctwterm%5E195 [dostęp: 25 VIII 2025].

³⁸ Komunikat ABW ws. zatrzymania obywatela Ukrainy, ABW, 14 VIII 2025 r., <https://www.abw.gov.pl/pl/informacje/2668,Komunikat-ABW-ws-zatrzymania-obywatela-Ukrainy.html> [dostęp: 25 VIII 2025].

³⁹ Artykuł 73a k.k.w.

organami, w szczególności prokuraturą, właściwymi służbami mundurowymi oraz sądem.

Podsumowanie

Wybuch wojny w Ukrainie na początku 2022 r. i towarzysząca jej ogromna fala migracyjna stały się podstawą do zastanowienia się nad stanem przygotowań państwa do funkcjonowania w warunkach ekstremalnych. W SW także przeprowadzono taką analizę, dokonując przeglądu obowiązujących w tym zakresie zadań i przepisów obronnych, oceny ich adekwatności, określenia posiadanych zasobów infrastrukturalnych oraz stanu przygotowania formacji. Na podstawie wyników audytu podjęto decyzje związane m.in. z zaopatrzeniem w paliwa, środki łączności, amunicję, żywność oraz przygotowaniem planistycznym zwiększającym zdolności obronne. Już w marcu 2022 r. nawiązano współpracę z Wojskami Obrony Terytorialnej, dzięki czemu w 2022 r. i 2023 r. rozszerzono proces szkolenia funkcjonariuszy SW o zagadnienia typowo wojskowe. Szkolenia te były realizowane także w obiektach podległych Ministerstwu Obrony Narodowej. Podstawą formalną tych działań jest *Porozumienie o współpracy pomiędzy Dowództwem Wojsk Obrony Terytorialnej i Centralnym Zarządem Służby Więziennej* zawarte 21 grudnia 2022 r.

Problematyka zadań obronnych i szerzej roli SW w warunkach stanu wojny pozostaje nie tylko interesującym, lecz przede wszystkim bardzo praktycznym obszarem badań naukowych. Jednocześnie w ocenie autora, ze względu na trwającą wojnę w Ukrainie, imperialną politykę Rosji, działania mające cechy wojny hybrydowej prowadzone na terytorium naszego kraju, a także opinie krajowych i międzynarodowych ekspertów w dziedzinie bezpieczeństwa, niezwykle ważne jest kontynuowanie przez kierownictwo SW prac planistycznych, organizacyjnych, logistycznych i szkoleniowych, pozwalających jak najlepiej przygotować formację na czas kryzysu. Inspiracją w tym zakresie mogą być doświadczenia Państwowej Służby Więziennej Ukrainy (ukr. Державна кримінально-виконавча служба України), która działając w warunkach wojny i realizując działania charakterystyczne dla formacji więziennych, podejmuje wiele dodatkowych zadań, polegających na wsparciu lokalnych społeczności i sił obronnych, zabezpieczeniu pobytu jeńców wojennych i przeprowadzaniu ich wymiany, organizacji systemu rekrutacji do służby wojskowej wśród

wyselekcjonowanych grup skazanych czy usuwaniu skutków ataków rakietowych i dronowych na obiekty penitencjarne.

Współpraca SW z innymi służbami mundurowymi jest szczególnie ważna dla zapewnienia porządku i bezpieczeństwa w zakładach karnych i aresztach śledczych oraz ochrony społeczeństwa przed sprawcami przestępstw pozbawionymi wolności. Z powodu zagrożeń związanych z działaniami o charakterze hybrydowym nowego znaczenia nabiera współpraca z Policją, ABW, Strażą Graniczną oraz Państwową Strażą Pożarną. Za istotne należy uznać podejmowanie, kontynuowanie i intensyfikowanie następujących przedsięwzięć:

- 1) systematyczne przeprowadzanie ćwiczeń doskonalących współpracę funkcjonariuszy – opartych na scenariuszach uwzględniających realne zagrożenia, także hybrydowe – w zakresie dowodzenia w warunkach kryzysowych, przekazywania informacji, kompatybilności systemów łączności, organizowania ewakuacji,
- 2) uwzględnianie w przeprowadzanych ćwiczeniach znaczenia komponentu medycznego, tj. udzielania pierwszej pomocy, z elementami medycyny pola walki,
- 3) systematyczne organizowanie szkoleń, warsztatów z udziałem ekspertów, także zdalnym, poświęconych omówieniu specyfiki określonych zagrożeń oraz możliwości zastosowania procedur profilaktycznych, dotyczących np. prewencji terrorystycznej, radykalizacji, zagrożeń hybrydowych, odmienności kulturowych,
- 4) stworzenie kanałów szybkiego przekazywania informacji o zagrożeniach i sytuacjach kryzysowych przez m.in. wyznaczenie funkcjonariuszy do współpracy, określenie środków łączności, także alternatywnych, oraz zakresu informacji możliwych do przekazania, z uwzględnieniem przepisów obowiązujących w tym obszarze, a w przypadku zdiagnozowania potrzeby zmiany regulacji prawnych – inicjowanie tego procesu,
- 5) dokonywanie okresowych ewaluacji współpracy oraz wykorzystywanie w praktyce wyciągniętych wniosków,
- 6) w razie potrzeby, dokonywanie aktualizacji lub zawieranie nowych dwustronnych porozumień o współpracy, uwzględniających aktualną sytuację i zdiagnozowane potrzeby oraz określających m.in. ich zakres, formę oraz osoby odpowiedzialne,

- 7) podejmowanie wspólnych projektów naukowo-badawczych i innych, finansowanych również ze źródeł zewnętrznych, zwiększających zdolności formacji do działania w warunkach zagrożeń, także hybrydowych.

W kontekście zapewnienia w zakładach karnych i aresztach śledczych porządku i bezpieczeństwa oraz ochrony społeczeństwa przed sprawcami przestępstw osadzonymi w jednostkach penitencjarnych ważne wydaje się także skonstruowanie formalnych procedur w odniesieniu do osadzonych w związku z popełnieniem przestępstw określonych w art. 130 § 1–9, art. 258 § 2 oraz art. 255a § 2 k.k. Procedury te dotyczyłyby m.in.:

- sposobów monitorowania sytuacji formalno-prawnej i osobistej,
- prowadzenia czynności profilaktycznych, oddziaływań penitencjarnych, w tym profilaktyki radykalizacji,
- systemu pozyskiwania i przekazywania informacji o osobach oraz współpracy w tym zakresie z innymi formacjami i instytucjami, w tym wyznaczenia funkcjonariuszy odpowiedzialnych za realizację tego procesu w ramach struktury SW.

Za podjęciem takich działań przemawia prognozowany przez ekspertów wzrost liczby zdarzeń o charakterze hybrydowym, związany głównie z aktywnością rosyjskich i białoruskich służb wywiadowczych. Należy ponadto uwzględnić poważne zagrożenie dla społeczeństwa oraz dla bezpieczeństwa zakładu karnego czy aresztu śledczego, wynikające z obecności w nich sprawców takich przestępstw. Argumentów dostarcza także wspomniany raport ICCT i GLOBSEC, wskazujący więzienia jako potencjalne miejsca rekrutacji przestępców do przeprowadzania ataków hybrydowych. Racjonalny jest również postulat kontynuowania prac planistycznych, organizacyjnych i szkoleniowych oraz tworzenia algorytmów postępowania uwzględniających skalę i charakter zagrożeń. Ważne są też obowiązki wynikające z zapisów *Zarządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 5 marca 2024 r. w sprawie organizacji wykonywania zadań w ramach obowiązku obrony* w celu wzmocnienia zdolności obronnych formacji. Wymaga to ścisłej współpracy kierownictwa SW z Ministerstwem Sprawiedliwości i Ministerstwem Obrony Narodowej.

Były zastępca Dyrektora Generalnego Służby Więziennej odpowiedzialny za bezpieczeństwo jednostek penitencjarnych oraz realizację działań zwiększających zdolności obronne formacji. Absolwent studiów podyplomowych i kursów specjalistycznych z zakresu bezpieczeństwa, dowodzenia, resocjalizacji i radykalizacji, organizowanych przez Akademię Obrony Narodowej (obecnie Akademia Sztuki Wojennej), Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Agencję Bezpieczeństwa Wewnętrznego.

Kontakt: and.lenczuk@gmail.com